

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 „
Pe trei luni . . . 6 „

Pentru România şi străinătate:

Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 „

TELEFON Nr. 228.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

REDAȚIA
ŞI ADMINISTRAȚIA
Târgul Inului Nr. 80

INSERATELE
se primesc la administra-
ția. Prețul după tariful
şi învaloare.

Manuscrisele nu se în-
napoiacă.

Palatul păcii.

La 28 August n. s'a inaugurat la Haga palatul păcii, clădirea menită să fie tribunalul în care să se rezolve pe cale de arbitraj diferendele dintre statele Continentului.

Ridicat însă în aceste timpuri, când glasul tunului se pare că vorbeşte încă, palatul dela Haga se desprinde ca o ironie a vremii.

Delouter, preşedintele ultimului congres de pace într-o dreaptă cuvântare spunea: „Pacea va fi susţinută numai prin dezvoltarea deplină a dreptului internațional şi prin independența totală a statelor”.

Palatul păcii apare deci ca o clădire dintr-o poveste al cărei fir e menit să se toarcă mereu fără însă ca să ştim, când oare se va putea traduce acea poveste în realitate.

Pacea lumii, pe care o visăm şi o dorim cu toţii e o problemă, care nu poate porni dela om şi deci ea nu se va realiza niciodată. Inarmările uriaşe care se fac cu o străduință înfrigurată şi cari pornesc dela instinctul de conservare al omului, nu vor putea garanta pacea, oricât de mult s'ar spune că acele inarmări ar fi cheia cea mai sigură a păcii.

E fapt că Europa a fost salvată în ultimul timp de un război general tocmai de teama reciprocă care cuprinsese pe cele şase Puteri. Dar cine oare va putea crede, că viitorul va mai putea împiedica pe aceşti uriaşi inarmaţi de a se arunca cu patimă nebună unul asupra celuilalt.

În palatul păcii se vor rezolvi ce e drept unele diferende de ordin secundar între state. Aceasta s'a făcut şi până acum. La Haga s'a rezolvit diferendul dintre Statele unite şi Mexico pe când Roosevelt era preşedintele aceluia, tot acolo s'a tranşat diferendul dintre Germania şi Venezuela etc.

Chestiunile mari însă nu le va putea rezolvi tribunalul de la Haga. Şi mai ales nu va putea înăbuşi instinctul războinic din om.

Statue care încunjură palatul simbolizând unele legi şi drepturi, altele pacea şi dreptatea vor rămâne niste simbole, cari vor trezi numai admiraţiunea şi poate vre-o dorință vagă fără însă de a scormoni vre-odată hotărârea de a traduce în faptă ceea ce simbolizează acele statui.

Şi asta o afirmă cu toată hotărârea în mijlocul aprobării celor 950 de delegaţi şi preşedintele ultimei conferințe dela Haga.

El vede însă primejdierea mai apropiată a păcii în nerezolvirea independenței statelor şi în tratamentul prea măşter al dreptului internațional.

Ar fi fost prea lipsit de simțul realității d-l Delouter, dacă n-ar fi accentuat acest adevăr.

Noi însă ținem să-i dăm adevărata definițiune.

Pacea va fi turburată mereu şi liniştea Europei va fi supusă la grele probe până când chestiunea de naționalitate nu va fi complet rezolvită şi până când statele nu vor deveni omogene. Persecuțiunile, ce se vor face, vor încălzi tot mai mult acest ideal, legat de ființa celui oprimat, şi lupta ce se va da pentru realizarea lui va fi tot mai intensă. După ce acest ideal se va traduce în faptă, palatul păcii își va găsi poate un rost, dar până atunci el plutește în aer. Pentru Greci și avea importanța sa *Areopagului*, pentru Romani *Forul*; palatul păcii de azi însă cu tot titlul care-l face universal și cu toată menirea frumoasă ce i s'a dat, nu se poate asemăna în importanță cu acele clădiri antice, ba valoarea lui, putem afirma, e relativ mai mică decât a ori-cărui tribunal de stat din Holanda.

Cea mai mare chestiune, *chestiunea de naționalitate* nu va putea fi rezolvită la Haga. Ea nu e o chestiune de drept, ci de *forță*. Lupte multe se vor mai da pentru rezolvirea ei, pentru ca apoi să urmeze *chestiunea economică* dintre state justificându-se astfel adevărul că *nu pacea, ci războiul e rostul omului*.

La oprirea congresului învățătorilor. »Solia Satelor« în darea de samă ce o face despre oprirea congresului învățătorilor spune, că în convorbirea ce a urmat între membrii delegației învățătorilor plecați la Budapesta pentru retragerea ordinului de opreliște, secretarul de culte, Benedek, substitutul ministrului care se afla în concediu, le-a declarat în repezite rânduri următoarele:

»Am informații pozitive și pot declara hotărât, că nici autoritățile d-voastră, nu au fost pentru ținerea congresului și nu au privit cu ochi buni mișcarea d-voastră.

Așteptăm lămuriri dela cei vizati!

Biserica gr. or. maghiară.

În numărul de ieri, 29 August c. »P. Hir.« se ocupă cu chestiunea bisericei gr. or. maghiare. Între alte minunății ziarul cere să se înființeze *trei episcopi gr. or. maghiari* și își exprimă credința, că prin o astfel de organizație se va săvârși o *mare muncă națională*. Asupra articolului vom reveni.

Opoziția și Tisza. Ziarul »N.

Wiener Journal« se ocupă cu situația politică maghiară, în deosebi cu raportul dintre Tisza și opoziție. Conform informațiilor, ziarului, afacerea prim-ministrului nu s'a terminat cu duelul ce l-a avut cu Pallavicini. Opoziția va exploata desvălrile lui Pallavicini, vorind prin aceasta a atrage atenția asupra faptului, că *majoritatea de azi a ajuns la putere numai prin mijloace ilegale*. Pe tema aceasta se va deschide probabil o luptă din partea opoziției.

Situația României în Orient. Ziarul »Berliner Börsen-Courier«

serie următoarele despre actuala situație a României în Balcani:

Se poate spune, fără îndoială, că România care n'a suferit nici o pierdere, a supus unei încercări practice sistemul său de mobilizare, concentrare și spiritul de disciplină, care s'a dovedit strălucitor, posedă astăzi hegemonia militară, căci toate celelalte state balcanice vor avea nevoie de mai mulți ani pentru restabilirea armatei lor.

De vorbă cu d-l N. Bațaria.

Situația Turciei. — Chestia Adrianopolului.

Acțiunea armatei române.

Continuăm astăzi cu reproducerea unor fragmente din convorbirea noastră cu fostul ministru turc N. Bațaria:

Întrebat asupra situației interne a Turciei în urma războiului cu Italienii și cu statele balcanice, d-l Bațaria ne-a declarat, că știrile despre istovirea economică, comercială și financiară a Turciei sunt din cale afară exagerate. În Tripolitania de pildă armata turcească a fost de abea de 3700 soldați, iar trupele arabe s'au înarmat cu puști luate dela Italieni. Transportarea unui număr mai mare de soldați turci în Tripolitania a fost, precum se știe, o imposibilitate fiind închise toate căile de comunicație pe mare de către escadrelor italiene. Prin urmare în acel război Turcia n-a avut să suporte cheltuieli deosebite.

Cu privire la chestia Adrianopolului d-l Bațaria e de părere, că *acest oraș va rămâne Turciei*. Boicotul financiar proiectat nu se va realiza, căci Franța are plasate în Turcia 2 miliarde în împrumuturi. Nici Rusia nu se însușește prea tare pentru cedarea Adrianopolului Bulgariei, Rusia cugetându-se probabil la o viltătoare stăpânire a Constantinopolului, iar pentru cazul acesta linia Enos-Midia stabilită la Londra nu oferă destulă siguranță pentru apărarea și menținerea Constantinopolului.

Între Turcia și Bulgaria sunt în *curgere tratative directe*, cari însă deocamdată n-au caracter oficial. Când Bulgarii se vor convinge — și aceasta va fi cât de curând — că o înțelegere între Puteri nu-i posibilă, ba dimpotrivă, că sunt Puteri, cari socot posesiunea Adrianopolului de către Turci ca o siguranță pentru apărarea Constantinopolului și a strimtorilor, — atunci ei se vor resemna. Bulgarii, după tratatul din București, trebuie să demobilizeze. Dat fiind că Turcia are acum o armată de aproximativ 350.000 de oameni la frontiera ei, armată care nu poate privi nepăsătoare atrocitățile ce comit Bulgarii, Bulgaria este amenințată în orice

moment de o invazie a acestei armate. Așa fiind Bulgarii vor trebui să accepte în cele din urmă propunerile turcești.

Știrea despre mobilizarea armatei române a produs în Turcia o deosebită însuflețire. Eșind pe străzile Constantinopolului în ziua, în care s'a decretat mobilizarea armatei române — ne spunea d-l Bațaria — mulțimea m-a luat pe sus și mi-a făcut ovațiuni, ca și când eu aș fi ordonat mobilizarea armatei române.

Interesante sunt și unele amănunte, ce ni le-a comunicat d-l Bațaria despre *capturarea brigăzii bulgare la Ferdinandovo*. Această brigadă — ne spunea d-l Bațaria — primise mandat să meargă spre nord, ca să oprească trecerea armatei române peste Dunăre. Când colo, armata românească se afla deja de cinci zile pe teritoriul bulgar, fapt la care nu s'au așteptat niciodată Bulgarii și pe care l-au crezut de abea în momentul, când s'au văzut încunju-rați de divizia de cavalerie a generalilor Bogdan și Mustăț. Atacul fulgerător al acestei divizii, care era însoțită de artilerie-călăre, a făcut pe comandantul brigăzii bulgare să creadă, că are în față un corp întreg de armată. În credința aceasta Bulgarii au fost în-țărțiți prin faptul, că o parte a cavaleriei, care descălecase și se înșirase în linie de tiraliori, a fost considerată drept infanterie. Când, după predarea brigăzii, generalul bulgar a aflat, că s'a predat unei divizii de cavalerie, era să-și pună capăt vieții. În cazul când brigada bulgară ar fi luat lupta cu energie, divizia cavaleriei române ar fi fost desigur nevoită să se retragă cu mari pierderi, deoarece grosul armatei române se afla la o distanță de aproximativ 80 kilometri.

Intervenția militară a României, pe care Bulgaria n-a luat-o niciodată în serios, a decis soarta Bulgariei. Dacă România n-ar fi trecut în Bulgaria, situația s'ar fi schimbat în favorul Bulgariei. Un corp de armată bulgar se afla deja în drum spre Belgrad și n-ar fi fost eschis, ca Sârbii să fie bătuți

Din literaturi streine.

Dacă am avea copii...

Schiză de Hugo Salus.*)

Dacă am avea copii — pe băiatul meu, de șase ani, l-ar chema Wolfgang, firește, și pe fetița blondă, de patru ani, ar chema-o Riccarda, fiindcă numele asta sună atât de frumos — dacă am avea copii, aș sta pe inserate cu dâșii în odaia copiilor — băiatul îl zice »grajdu«, fiindcă și-a așezat calul în colțul odăii — și n'ar fi copilul meu, dacă n'ar voi să ascult povești din gura mea, iar eu n'aș fi tatăl lor, dacă n'aș reținea să nu le povestesc. Și stau să jur că băiatul și-ar ridica de-odată, fără de veste, ochii lui mari, strălucitori, și m'ar întreba:

— »Tăticule, spune, de unde vin copiii?»

La o astfel de întrebare ar trebui să fie pregătit ori-care tată, dacă i-a

ajuns băiatul vârsta de șase ani; căci atunci e, într-adevăr, timpul suprem să se ocupe un prichindel de astfel de lucruri importante și să-și bată capul cu așa ceva! Și dacă n'aș fi eu mi-aș începe povestea, într-o clipă atât de hotărâtoare, poate astfel:

Așa zău, de unde vin copilașii pe lume? N'ați văzut voi în parc berze mari, maiestuoase, cu picioare lungi ca nește picioroase? Afară de oraș, departe, departe, așa de departe, de nu poate nici chiar tramvaiul electric să meargă până acolo, așa de departe, este un lac mititel și'n lacul ăsta zac copilași mici, și barza...

Dar sper, că băiatul meu ar fi mai deștept și că m'ar întreba: »Bine, dar cine s'ar pe copii în lacul ăla?»

Și știu că tocmai în clipa aceea s'ar deschide încet, încet ușa odăii copiilor și că ar intra mama înăuntrul, ca să asculte, ca în fiecare seară, la povești. Și ar trebui să nu fiu eu, dacă n'aș roși de minciuna spusă, pe care am vrut să o povestesc mai departe micului meu scrutoțor al naturii și aș povesti mai apoi povestea mea cu desăvârșire altfel, și nici n'ar mai fi o poveste, dar ceva foarte, foarte frumos, mult, mult mai frumos decât aș putea reda aici pe hârtie și ar fi întreaga mea iubire în povestirea aceasta, în-treaga mulțămirea mea și compătimitirea mea cea mai adâncă, iar copiii mei — dacă am avea copii — ar asculta deschizând ochii mari, înțelegători, sau porniți să-și aducă aminte de cele trecute și și-ar ridica ochii spre mama

lor, ca și când n'ar fi văzut-o încă până atunci și ar trebui să o aibă încă odată atât de dragă, de cum au avut-o.

Și povestea mea, care nici nu este poveste, ar fi cam așa:

»De unde vin copii pe lume? De unde ați venit voi? Va să zică, colea sus în cer, colea sus, unde vedeți voi printre perdele, cum strălucește tocmai luceafărul frumos de seară, acolo se joacă în sări de astea copilași-ingeri, și — de este tocmai o vreme minunată, se uită și jos, pe pământ, și prin ferestrele oamenilor, pe cari li au dragi și cari se au dragi și ei împreună. Și s-au uitat odată, acum șapte ani, și prin fereastra noastră și ne-au văzut pe noi, pe mama și pe mine, cum stăm lângă olaltă și au băgat de seamă pe dată, că sântem o păreche după pofta inimii lor și că ne-am bucura mult să avem un Wolfgang și o Riccarda. Dacă bagă ingerii cei cu-minte așa ceva de seamă, se prind îndată de mână și joacă o horă împrejurul unei stele și cântă într-o-acea:

Pajiște cerencească, stele, jar de foc,
Doamna, Domnul Salus ar dori pe loc
Doi copii cu minte, raveni, dardulii.
Mai întâi băiatul, fata mai apoi.
Cine vrea să asculte ruga, dintre noi?

Și apoi joacă încă odată înfrag lăntșorul de ingeri, jur împrejurul stelei și se desprinde, fără de veste, de mână și aleargă fiecare la câte un colțor de stea; fiindcă o stea de astea are o mulțime de colțuri, mult,

mult mai multe și mai mari decât are steaua noastră deasupra pomului de Crăciun. Și ingerul, care vine prea târziu și care n'ajunge la un colțor de stea, trebuie să coboare pe pământ și să aducă vestea. Ca să nimerească bine drumul, își rupe o bucățică din colțșorul de stea și o aruncă înainte pe pământ, ca să lumineze. Jos, se uită tocmai către cer cei doi oameni de pe pământ, mama și cu mine, și dacă văd steaua cea minunată, închid bine pleoapele și-și doresc ceva din toată inima lor și dacă au amândoi același dorință, atunci li se duce de sigur în îndeplinire. Și, vedeți, în seara aceea ne-am dorit din toată inima noastră pe Wolfgang și ingerul a și sosit la fereastra noastră și a aburit fereastra cu gurița-i, de trei ori, și ne-a dat binecuvântarea. Atunci a lucit, ochiul de fereastră ca argintul și am știut atunci, că dorința noastră se va împlini.

Dacă aș fi povestit până aici, ar fi avut, fără doar și poate, amândoi copii mei ochi ca geamurile, spre cari au suflat ingerii, obraji lor ar fi înflăcărați și Wolfgang și-ar fi epăruit grozav de important în fața ochilor proprii, fiindcă a trebuit să coboare pe pământ, de dragul lui, un inger din cer, ca să-i vestească sosirea. Riccarda s-ar mișca neliniștită puțințel, pe lângă genunchii mei, fiindcă trăiește și dăna pe lume și ar dori bucurios să-și audă și ea povestea. Eu însă aș vrea să devin serios și plin de sărbătoare în înțință, fiindcă povestea mea,

care nici nu este poveste, abea acum ar începe și aș lua mâinile scumpei, iubitei mele tovarășe a vieții în mâinile mele și i-aș săruta mâinile mult, mult timp, ceea ce ar face asupra micșorilor noștri o impresie deosebit de adâncă. Și aș povesti mai departe; mama ar sta în fața noastră, iar copiii de lângă genunchii mei n'ar avea altceva de făcut decât să privească în sus, la dânsa și să se mire cum crește ea tot mai mult, tot mai frumos și tot mai sfânt în fața ochilor lor...

»Vedeți, dragi copiii mei, dacă sboară așa un ingerel frumos la oameni, pe pământ, ca să le prevestească că au să aibă un Wolfgang ori o Riccarda, dragă, bălăioara mea Riccarda, ori o Riccarda, atunci capătă oamenii un copil. Mai bine zis capătă numai tata cinstea, fiindcă mama, mama primește dela ingeraș porunca să dăruiască tatii un copil. Și atunci începe să încolțească subțimă ei un sâmbure, știți, cum v-am arătat eu în anul trecut un bob, care a început să încolțească în pământul umed și pământul li dă sucuri și puteri, ca să poată încolți și să poată da la iveală planta. Și tot așa crește subțimă mamei micul, micul copilaș și mama-i dă puterea, sângele ei îl nutrește și-l încălezește, dragostea ei îl străbate cu focul ei, nădejde, că o să se facă un copil frumos și bun, li dau tărie să crească și să se facă tot mai mare copilașul. Și umbra mama pe ulei și își vede de lucru prin casă și parcă ar pluti pe un nor în slava cerului, atât de plină

*) Hugo Salus este un poet liric german modern. Născut în 1865, trăiește în Praga, ocupându-se cu medicina — ca medic. Pe lângă munca din spital, scrie poezii lirice subtile, pline de melancolie, câte-odată poate prea eterice, dar totdeauna pline de bun simț. Colaborator la »Jugend« și la »Simplicissimus«. — Pe lângă volume de poezii a scris și câteva volume de proză. Într-unul din acestea am aflat gingașa schiză, care urmează. Să o citim cu cei cu inimă curată.

H. P. P.

Invinși odată Sârbii, Grecii s'ar fi oprit în înaintarea lor. Intervenția armatei române a pus însă capăt acestor planuri, iar Sârbii și Grecii încurajați de această întorsătură neașteptată, au făcut ultimele eforturi, cari le-au asigurat succesele cunoscute.

Ar mai fi și altele de spus din interesantele convorbiri cu d-l Bațaria, dar fiind rugați de d-l Bațaria de-a nu da publicității unele chestii de ordin politic mai gingaș, a căror publicare ar fi neoportună, încheiem decamdată. Cât timp am avut plăcerea să petrecem în societatea distinsului bărbat de stat aromân ne-am conștientizat despre cunoștințele d-sale prețioase, vaste și lămurite în ce privește situația balcanică și cea a imperiului otoman, de care leagă cele mai bune speranțe pentru viitor....

De sine înțeles, că d-l Bațaria s'a interesat de aproape și de situația poporului românesc din Ungaria, pe care îl ține de cel mai viguros și sănătos element românesc din toate țările locuite de neamul românesc. Cu mare plăcere li s'au dat deslușirile cerute în privința traiului Românilor din Ardeal și Ungaria și li s'au oferit cărți și broșuri, cari tratează situația Românilor de aici, iar la despărțire ne-a promis, că la vară va veni din nou la Brașov și va face excursiuni pe la noi, ca să cunoască poporul nostru mai de aproape.

vb.

Consiliu ministerial. Săptămâna viitoare Miercuri se va ține un consiliu ministerial ungar, sub președinția lui Tisza. Consiliul afară de comenzi, se va ocupa și cu proiectele, ce sunt a se prezenta în delegațiune. Intre aceste este și proiectul pentru urcarea contingentului militar.

Chestia croată. Intre chestiunile, ce se vor discuta în consiliul ministerial de Miercuri, este și chestiunea croată. Contele Tisza va informa pe miniștri despre tratativele ce le-a avut bar. Skerlec cu șefii partidelor croate. Va face apoi propuneri cu privire la măsurile ce au să se ia, pe baza experienței lui Skerlec.

Alte tratative se vor mai continua și cu alți factori politici din Croația.

Partidul lui Andrássy. Preparațiile pentru adunarea noului partid al lui Andrássy pe 14 Sept., le conduce un comitet din Budapesta. Comitetul a lansat acum câteva sute de invitații la aderenții lui Andrássy, chemându-l la adunarea de constituire a partidului. Înainte de adunare se va ține o conferință pregătitoare, în care se va fixa ordinea de zi a adunării.

este ea de fericirea, că poate, este în stare, să împrumute unii copilaș frumosețe, puterea, bunătața ei; și atât de mult ține ea și se gândește și simțește viața, care crește sub inima-i de mamă, încât parcă nici nu mai calcă pe pământ, ci se gândește numai și numai la viața, care înmugurește, spre care se îndreaptă întreaga ei viață. Și copilul o simțește de sub inima ei, căută dragoste îi încălește, căută frumusețe îi aduce sângele mamei sale, sângele, care-l nutrește, și crește și crește copilășul, și se face tot mai mare și mai frumos.

»Vedeți, copii mei! — și acum ar trebui să fie cuvintele mele întovărășite ca de nește tonuri îndepărtate, sărbătorești, de orgă — așa ați stat și voi sub inima mamei acesteia a voastră, ea v-a nutrit cu sângele ei și v-a închis și v-a îngrijit în trupul ei, și lucrul asta nu-l poveste și, totuși, este povestea și minunea cea mai mare și mai sfântă, care se petrece în lume. Este o poveste minunată, încât cei mai mari înțelepți își pleacă capetele lor plini de evlavie, dacă aud încă odată de ea și cei mai mari împărați cad în genunchi, dacă vreau să le mulțumesc mamei lor pentru toată dragostea arătată față de ei, încă înainte de ce danșii au respirat aer pe pământ. Și de aceea nu îndrăzniți acum nici voi să uitați la mama voastră scumpă, și n'aveți să vă rușinați nici de lacrimile, cari se rostogolesc acum pe obraz la vale, ascultând povestea asta,

Ratificarea tratatului de pace.

Iată actul preschimbării ratificării tratatului de pace dela București din 28 Iulie (10 Aug.) 1918 :

Subsemnatii, Titu Maiorescu, Președinte al Consiliului și Ministru al Afacerilor Străine al României; Andrei Papadiamantopoulos, Trimis extraordinar și Ministru plenipotențiar al Majestății Sale Elenice pe lângă Majestatea Sa Regele României; Mihailo G. Ristitch, Trimis extraordinar și Ministru plenipotențiar al Majestății Sale Regale Serbiei pe lângă Majestatea Sa Regele României; Simion Radef, Delegat al Guvernului Regal al Bulgariei.

S'au intrunit la București spre a proceda la schimbul ratificărilor Tratatului de pace și anexelor lui, încheiat la București în 28 Iulie (10 August) 1918 între România, Grecia, Muntenegru și Serbia de o parte, și Bulgaria de altă parte.

Instrumentele acestor ratificări fiind înfățișate și găsite, după cercetare, în bună și cuvenită formă, au fost preschimbate.

Spre credința cărora, subsemnatii au întocmit procesul-verbal de față, câte un exemplar al cărui va fi liberat fiecareia din Părțile semnatare.

Făcut în patru exemplare la București, în 12 (25) August 1918.

București, 14 August.

T. Maiorescu, A. D. Papadiamantopoulos, M. G. Ristitch, S. Radef

Petecul după sac.

Pressa ungurească e în drept să jubileze: Și-a găsit *leader-ul* în lupta cu naționalitățile — secția românească. Pe orizontul politicii de cucerire și asimilare face virageuri mai abilitat ca aeroplanistul național Székely un acătare *Barna Endre*, de o vreme încoace nemeș de Közepajta. Acest veritabil înjurător ungar și-a început cariera publică în România, ca dascăl ungurec al muncitorilor, servitorilor și surzilor unguiri — ce și câștigă pâinea dela »puturoșii valachi« — după care el nu le-o fi fost pe plac »bürgers-gulyás«-ul unguresc. Domnul Barna Endre a descoperit că lași-Moldovei să numesc »lászváros« și tot d-sa a găsit că cian-găii imigrați în cursul vremilor sunt urmașii viteji ai unguirilor din »Etelköz«.

Inarmat cu aceste prețioase cunoștințe dl Barna s'a înnoțat în Ungaria și s'a așternut pe lucru. Săptămână de săptămână să urca în »turnul de veghe«, ridicat în o colană a fiului »Ujság« din Cluj sub titlul de »Az őrtoronyból« și d'acolo arunca veninoasele, dar neputincioasele sale săgeți ale celei mai brutale uri asupra neamului românesc.

În tot ce s'a scris în ungurește până acum asupra neamului nostru nu s'a găsit nici jumătate din injurăturile cocișești cu care ne-a gratificat ani de-a rândul de Barna din al său »turn de veghe«.

Cât de puțin ne cunoaște dl Barna atât de mult și bine își cunoaște nea-

mul cu toate slăbiciunile lui. Reușita și-o știa asigurată. Și de fapt într-o bună dimineață îl vedem pe dl Barna Endre înjurându-ne în prim articolul imperialistei »Budapesti Hirlap«. Succesul și cariera dlui Barna de-acum e pe deplin asigurată.

Cum însă »Bud. Hirlap« zice că-și menține »nivoul«, așa cum îl înțelege — dl Barna a dat și de greutate. Ziărilor imperialismului maghiar, preocupat de »corabia tinerimii maghiare« de punctul de gravitație al monarhiei, de cele 20 ori 30 milioane de maghiari neași — nu îngăduia loc pentru toate istețele injurături ale dlui Barna. În situația dată dl Barna nu și-a perdut cumpătul și s'a dus la gazeta »Pesti Hirlap« a jidanilor frații Légrady — prin care își completează injurăturile la adresa noastră.

Grație brutalelor injurături — dl Barna azi e profesor la pedagogiul de stat din Deva și ca mâine o să-l vedem director, revizor suprem și poate chiar ministru al instrucției, ori chiar ministru la interne.

Că vedeți d'voastră — dl Barna e foarte priceput și are haz, căci e universal. Ne injură sub ori ce raport: și politic, și cultural și economic și pedagogic și social. Și e bine dl Barna — ne injură cu spume la gură, având »fokos« în mână și pintoni la cisme. Cum pe noi ne-a dat gata — acum a cuprins în raza injurăturilor sale și pe frații din România pentru îndrăzneala că au mobilizat și au avut obraznicia să încheie pacea dela București fără să consulte pe dl Barna, ori cel puțin să-l recunoască cian-găii din »Etelköz« și orașul »lászváros«. Mai nou debitează dl Barna Endre cu articolul »România és Magyarország« publicat la loc de frunte în numărul dela 23 August a gazetei »Budapesti Hirlap«. Cine are timp și plăcere să studieze patologia calculată și mistificată stupidă — să citească articolul recent al dlui Barna, scris drept răspuns sdobitor la calculul articol al »Gazetei Transilvaniei« prin care aprecia broșura preotului sas Honigberger din București asupra învățământului nemțesc din București, o comparație cu același învățământ din Budapesta.

Strâns cu ușa dl Barna, care cu toate aceste *trebură* să răspundă fiind d-sa »cel mai bun cunoscător al chestiunii românești« — recurge la un truc stupid. După ce afirmă năsbuția că în statisticile României toți locuitorii din regat sunt trecuți ca români și după ce prezintă mistificat cazul Grădișteanu — Kutsera (consulul ce s'a obraznicit față de domnișoarele române Venter) reclamă drepturi politice în România pentru jidanii d'acolo și continuă:

»Cetățenii *allor state* firește și în București, ca și în Budapesta își pot sustine propriile lor școale, dar în București numai cu condiția că toate — manualele de învățământ, chiar și cele de religie trebuie să fie aprobate de ministerul instrucției!«

Pe această premisă apoi își toarce firul articolului dl Barna — cu o seninătate într-adevăr revoltătoare — ca să dovedească nedreptatea și atentatul ce-l săvârșește »Gazeta Transilvaniei« când cutează să compare după datele presbiterului sas învățământul nemților din România, unde acela sunt *cetățenii streini* cu »libertatea« învățământului ce o avem noi românii aici în Ungaria, ai cărei *cetățeni* suntem.

Dl Barna de dragul succesului unui

răspuns descreeat rade cu o trăsătură de condei *celățenia* din Ungaria a tuturor românilor, ca să ne fixeze triumfător faptul că nici *cetățenii* *allor state* domiciliati în București și în toată România — nu au mai multe drepturi în învățământ ca noi românii — cetățenii ai statului, aici în Ungaria.

Dacă s'ar găsi un procuror mai desghetat i-ar face proces de lesa patriei dlui Barna, care rade din catastitul Ungariei 3 și jumătate milioane de cetățeni români.

Cum știm că astfel de procurori nu sunt în țară — și după cât știm doctorii dela Sibiu sunt prea ocupați — nu ne rămâne altceva decât să petrecem în hohote de râs un ceas — două cu scrisesele dlui Barna și soții, a-cestă pleiadă de clowni ai presei scrisă în ungurește de filii alesului popor, ce-a trecut Marea roșie cu ajutorul toașului lui Moisi-leben. Să trăiți dl Barna — și să ne mai scrieți, că tare ești draguț, țu-ce-te maica să te țucl..

Iar noi la rândul nostru, fiecare în parte, doar atât am putea să adresăm paznicului responsabil un denunț cam de următorul cuprins :

Exelenței Sale

contele Tisza István

ministru președint și ministru de interne al regatului ungar

Budapesta.

Domnule Ministru,

Ca cetățean loial și credincios patriei bazat pe dispozițiile legii, ce mă îndatorează să denunț ori ce crimă sau delic — îmi iau voo să Vă denunț, la lumina publicității, ca să nu avem prilej de declarații și contra declarații și apoi de răfuieii pe cale cavalierească — pe următorii contravenienți.

1. Dl Barna Endre de Közepajta, profesor la pedagogiul de stat din Deva și gazetar de ocazie și de veghe pentru *agitatie* revoltătoare ce o săvârșește contra cetățenilor ungari de naționalitate română (ori unguri cu buze valache, cum le zice presa și politicianii unguri) prin notițele și articolele ce publică în gazetele »Budapesti Hirlap« »Pesti Hirlap« și »Ujság« din Cluj — Kolosvár. Anume nu denumesc articolele și notițele, ce le înpricinuesc, ca să le ceteți și d-voastră să vă vedeți că în fiecare comite dl Barna — *agitatie*.

2. Autorul anonim al articolului »A görög-keleti magyar püspökség ügye« publicat în »Budapesti Hirlap« Nr. 192 dela 14 August. 1918 — pentru calumnie și *agitatie* contra confesiunii gr. orientale și a cetățenilor ungari de naționalitate română.

3. Gazetele ungurești »Budapesti Hirlap«, »Pesti Hirlap«, »Pesti Napló«, »Az Ujság«, »Magyarország«, »Alkotmány«, »Egyetértés«, »A Nap«, »Az Est«, »Világ« etc. — pentru *agitatie* ce o fac contra cetățenilor ungari de naționalitate română prin notițele și articolele ce publică referitor la neamul românesc.

Știu d-le ministru că sunteți un distins iubitor de dreptate și că recunoașteți necesitatea unei împăcări cu diferitele naționalități din Ungaria și d'aceia nu dubitez că, de îndată-ce biroul de presă a președinției consiliului de miniștri, pus sub înțeleapta conducere a d-lui Barát Ármán (pe care îl cunosc de pe vremea când era un modest dar îndrăgost redactor al gazetei de provincie »Temesvári Zeitung«) Vă va transmite în traducere fidelă

denunțul prezent, nu veți întârzia să porniți urmărirea inculpaților.

Intru cât în cursul proceselor veți avea trebuință de acuzații și martori, precum și de date și texte autentice — mă oblig să Vă pun la dispoziție o sută, două, trei — cinci sute ori cât doriți.

Rugându-Vă să primiți asigurarea că în cazul când acest denunț îl veți face substrat de urmărire și tragere în judecată — ne îndatorăm să Vă servim cu denunțuri la fel ori în o formă și mai concretă de pe tărâmul administrației, politice, literaturii și științelor scrise în ungurește — semnez cu stimă :

Ori-care cetățean ungar de naționalitate română — care citește gazete ungurești.

P. S. Tot în urma îndatoririi ce-mi impune legea Vă anunț de pe acum, că în caz de nerezolvire a prezentului denunț, după informațiile ce le am, mai mulți români sunt hotărâți să încerce rezolvirea acestor chestiuni — fie pe cale cavalierească, după înalta pildă a ne-ai dat, fie cu cravașa, cu bățul, cu trânta, cu boxul ori cu altă armă-care după cum se pricepe.

Importanța flotelor comerciale naționale

pentru prosperitatea economiei a statelor.

Compatriotul nostru, d-l George Moroianu, atașatul comercial al României pentru Austro-Ungaria și Elveția, publică în ziarul »Conseruatorul« un important articol cu titlul de mei sus. D-l Moroianu pornind dela înființarea noiei societăți germane de navigațiune pe Dunăre »Bayerischer Lloyd«, arată pe bază unor date statistice cât de mult a contribuit la dezvoltarea comerțului Germaniei cu țările dela Dunăre de jos, cu Peninsula balcanică și cu Orientul, liniile ei proprii de navigațiune fluvială și maritimă, în multe de curând cu noua linie a Lloydului Bavarez, care e chemată să realizeze cele mai frumoase rezultate economice.

Aceste eforturi ce le fac alți pe aceste terene — zice d-l Moroianu — spre a deservi piețele și porturile României și pe cele din jurul lor, *sperăm* că vor demonstra România să realizeze cu oră mai înainte proiectata *marina a flotei române comerciale* de pe Dunăre, precum și mai ales a celei maritime, pe care d-l ministru N. Xenopol a anunțat-o la inaugurarea activității d-sale la ministerul de comerț, în interesul legitimei tendințe de expresiune comercială a statului român spre regatele din nou reconstituite ale Peninsulei Balcanice și spre Orient.

Vorbind despre admirabilul și practic, pe care-l arată Germania în toate întreprinderile lor economice, pe care a câștigat cu o ușurință imensă toare o mulțime de piețe nouă de dezvoltare, autorul spune între altele :

»Cu noua linie de navigațiune au întemeiat-o ei vor activa și mult concurența ce o fac Monarhiile Austro-Ungare în exportul ei în țările balcanice în România și Serbia în special. Ce mare însemnătate are un serviciu național de navigațiune fluvială maritimă pentru dezvoltarea prosperității comerciale a unei țări, o dovedește și exemplul societății germane de navigațiune spre apele Levantului (die Levante Linie) înființată acum vreo douăzeci și cinci de ani. Înființarea acestei linii de navigațiune a avut un efect extraordinar asupra dezvoltării comerțului Germaniei cu Turcia și țările balcanice. Astfel, exportul Germaniei în Turcia s'a înțreit în primele șapte ani dela înființarea liniei de navigațiune levantine și s'a înzecit în douăzeci de ani dela înființarea ei. Toată Peninsula Balcanică precum și comerțul cu România. Germania este astăzi concurentul cel mai redutabil al Austro-Ungariei. Până acum căți-va ani Austro-Ungaria ocupa primul loc în comerțul de import al României. În anul următor însă, Germania a luat locul Austro-Ungariei, al cărei export România l'a întrecut cu mult.

În ultimii trei ani, dela 1910 la 1912, comerțul Germaniei cu România a crescut atât la import cât și la export cu o sută la sută, și anume portul german în România s'a urcat dela 65.7 la 131.7 milioane de mărci iar importul ei dela noi din țară de 68.9 la 138.2 milioane mărci, pe care în 1900 de pildă exportul Germaniei în România abia atingea 25 milioane

copilul, copilul ei propriu. Și copilul se desface de inima ei, mama își pierde conștiința, nu mai văzu pe inger, mai apoi se trezi însă din durerea ei adâncă, și el zăcea lângă ea și privește la dansa cu ochii lui mari mirați. Dar nu este Ingerașul, care o privește, ci copilul ei, și tata stă lângă dansa, că e și al lui copilul, și mama surăde și i-l întinde fericită. Și atunci aud ei amândoi, într-adevăr cum cântă Ingerii în ceruri...

»Vedeți, dragi copii, asta este povestea, și așa vin copiii pe lume«.

Și știu că în timp ce aș fi povestit acestea, ar fi stat copiii molcom și s-ar fi făcut foarte gânditori, și că mama ar fi stat în fața noastră și ar fi tresărit în internul ei și ar fi stat să plângă de o pudicitate sfântă și de fericire, și că ar fi dispărut tiptil, tiptil din odaie. Copiii n-ar zice nici un cuvânt și abia ar îndrăzni să respire, căci astfel influențează curat-omenescul asupra spiritelor, și atunci i-aș ridica de jos și i-aș purta în patul lor, în fiecare braț câte unul; și nici n'ar vrea să mănânce ceva în seara aceea. Nici nu este nevoie de așa ceva, într-o seară, în care au auzit povestea nașterii lor!

Iar băiatul n-ar fi copilul meu, dacă n-ar visa în noaptea asta de Ingeri și dacă nu i-ar răsunat în urechi cântecul :

„Pajiște cerească, stele, jar de foc.“

Iară fata n-ar fi fiica nevastei mele,

dacă n'ar plânge între perinele ei, în-cunjurată de prevestiri neliniștite; iară dimineață, știu eu prea bine, s-ar trezi Wolfgang ca un bărbat matur și ar rupe, mai întâi și mai întâi, barza din cartea cu chipuri, care nu se poate rupe; știu eu, că de mai înainte a lăsat să se lege de nas despre pasărea asta o mulțime de minciuni puțin îmbucurătoare...

Iar mama mi-ar face reproșuri, în seara aceea, pentru povestea mea omenească, prea-omenească, imputări, pe cari le-aș respinge însă curajos; fiindcă îmi am părerile mele despre creșterea copiilor, în secolul nostru plin de luciditate, cu toate că povestea mea nu este poveste, și tocmai pentru că nu este poveste, aș păstra-o, considerându-o ca mult mai minunată, decât toate poveștile lumei. Și dacă n-ar voi să-mi creadă mama, aș arăta în sus, spre cerul, de pe care tocmai cade o stea comată, descriind un arc, pe pământ și i-aș spune ceva la ureche. Și ar tăcea, de sigur, atunci, ar tăcea molcom de tot...

Da, da, dacă am avea copii...

Trad.

Horia Petra-Petrescu.

STIRI.

— 17 August 1915.

Convocare. Comitetul cercual al despărțământului VII al Asociației pentru literatura română și cultura poporului român, invită pe toți doriții și sprijinitorii literaturii și culturii românești, la adunarea anuală ordinară, ce se va ține la 7 Septembrie st. n. 1915, la orele 3 p. m. în biserica gr. or. română din *Hateg*, — Iuliu Popovici dir. subst. Dr. Emil Șelariu, secretarul desp.

Holera. Biroul telegrafic semioficiuș ungur anunță, că în comuna Palanca din comit. Timișului s-au ivit în ziua de 24 Aug. 3 cazuri suspecte de holera, dintre cari două mortale. Esamenul bacteriologic a constatat în toate trei cazurile holera asiatică. Autoritățile au luat întinse măsuri pentru localizarea epidemiei. Cu toate acestea în ziua de 27 Aug. s-a ivit un nou caz, despre care încă s-a constatat că e holera.

Tot holera asiatică a constatat e-samenul bacteriologic și la un copil de 7 ani, care s-a îmbolnăvit repentin în comuna Csurog din comitatul Bacsodrog.

Din Csongrad se anunță, că acolo s-a îmbolnăvit alaltaeri o femeie, prezentând simptomele aceleiași temute epidemii.

— În România. După comunicatul oficial de alaltaeri, în toată țara sunt 259 cazuri de holera.

Coloșii mărilor persecutați de soarta. Abia al patrulea drum și l-a făcut uriașul vapor „Imperator”, fala societății Hamburg-America-Linie și a avut să suferă până acum 3 mari accidente. Înainte de a-și începe prima cursă a avut loc pe vapor o explozie, care a zădărnicit proiectata călătorie pe acest vas a împăratului Wilhelm. Mai târziu s-a împotmolit; iar alaltăieri noapte cel 2000 de pasageri de pe „Imperator” au fost alarmați de un puternic incendiu ce a izbucnit pe vas. Vaporul sosisse în Hoboken, când, peste noapte, căpitanul Ruser observă că pe ferestrele magaziei de proviziuni țâșnesc nori de fum. Ca să nu alarmeze pe călători, a sculat în cea mai mare liniște pe matrozi, cari s-au apucat de stingerea focului, pe când o altă parte a personalului de serviciu a primit ordinul să rămână printre pasageri și să susțină ordinea când aceștia ar fi cuprinsi de panică. Pericolul însă era cu mult mai mare decât îl credea căpitanul Ruser, căci flăcările cuprinseseră și marea cantitate de oleu, ce se afla în magazie. Căpitanul s-a văzut prin urmare silit să ordone alarma generală și să avizeze pe pompierii din Hoboken despre izbucnirea incendiului. Sforțările pentru stingerea focului au dovedit mult curaj din partea personalului care împreună cu pompierii sosiți din oraș au prestat o muncă supra-omenească, până când le-a succedat să stingă marea de flăcări. Se spune, că ar fi pierit vre-o doi-trei inși din personalul vaporului. Pasagerii însă, cari în timpul focului sibi erau alergic nebuni, ar fi sărit în mare, dacă matrozii nu erau la locul lor, ca să-i liniștească. Dintre pasageri n-a perit nici unul.

Pagubele cauzate de incendiu se urcă la 1 1/2 milion mărci. A fost distrus întreg restaurantul, splendid aranjat din cl. II, iar în magazia de proviziuni au fost mari pagubele cauzate nu atât de incendiu cât mai mult de marea cantitate de apă pompată pentru stingerea focului. Cealaltă parte a vaporului a rămas neatinată, așa că „Imperator” își va putea reîncepe în curând cursele.

— Se știe că acest vas prin dimensiunile-i uriașe este un concurent al vaporului „Titanic”, a cărui tristă soartă o cunosc toți cetitorii.

Asanările în Franța. Din Paris se anunță: Alaltaeri au avut loc primele asanări după noua lege militară, conform căreia etatea celor obligați la serviciul militar e de 20 ani. În departamentul I al Parisului asanarea a avut un succes surprinzător. Medicii militari au aplicat aceeași măsură ca și până acum când se prezentau în fața comisiiei de asanare tinerii de câte 21 ani — și numărul celor aflați apți pentru serviciul militar n-a fost mai mic decât până acum al celor de 21 ani. Eri s-au început în întreaga Franța asanările.

Un nou ser pentru vaccinare. D-ru-lui Walter Fornet, medicul-șef al Academiei împăratului Wilhelm, i-a succedat să prepare un nou ser pentru vaccinare contra vârsatului. Pentru deslăgarea acestei probleme „Compagny of Erocus” din Londra destinase încă acum douăzeci de ani un premiu de 200.000 mărci, pe care de sigur îl va

primi acum numitul medic german. Noul ser al d-ru-lui Fornet oferă un mare avantaj prin faptul că se poate conserva timp mai îndelungat și la vaccinare nu cauzează fierbințeli ca serul obicinuț și întrebuițat până acum.

Locuri în internatul din Brașov. Direcțiunea internatului de băde de la școalele medii gr. or. române din Brașov (strada Prundului 39.) întrebată fiind din partea mai multor părinți în privința locurilor din internat, — vin a le face cunoscut pe calea aceasta, că în internat mai sunt unele locuri de ocupat. — I. Petrovici, profesor.

Spionaj. La reg. 11 de artilerie din Versailles (Franța) a fost arestat sergentul major Dieux, despre care s'a aflat, că ajută unui artilerist să fotografieze pentru spionaj diferite lucruri ale artileriei franceze. Dieux nu numai că știa despre amintitul artilerist, că ar fi în legătură cu un agent austriac, dar primise și bani din partea acestuia.

Crima sergentului-major a fost cunoscută în urma unui denunț secret, și de atunci la tot pasul era urmărit de detectivi. Artileristul, care pe semne observase aceasta, a dispărut din Versailles, dar nu singur, ci împreună cu o damă elegantă, prietină a sa, despre care se crede, că încă ar fi un spion austriac.

Știri mărunte. În mai multe părți ale orașului München a izbucnit epidemia de tifus. Boala se răspândește prin laptele ce-l lăfăra o lăptărie, unde se îmbolnăviseră de tifus doi lucrători. Lăptăria a fost acum izolată, dar faptul că de aici se împărțeau în oraș câte 800 litri de lapte pe zi, dă de bănuț, că boala va lua proporții mai mari.

— O ceată de țigani cari au cucerat mai multe comune ale Țării Sătmăului, au răspândit epidemia „vârsatului negru”, prin comunele cercetate de ei. S-au luat cele mai energice măsuri pentru localizarea epidemiei.

— Din neprecăzuțenia unui copil de 5 ani în comuna Klumin din Boemia s-a iscat un incendiu, care a făcut 29 victime omenești și a lăsat fără adăpost 200 de oameni.

— Cardinalul Nettor din Lisabona a plecat la Sigmaringen, pentru a lua parte la cununia exregelui Manuel. Cardinalul Nettor va cununa tânăra pereche și va reprezenta tot odată și pe papa.

— Se anunță din Graț, că fiara selbatică, — despre care am amintit, că — cutreeră pădurile Știriei, cauzând pagube colosale, ar fi un leu uriaș, care ar avea o lungime de cel puțin 2 metri. Cu toate căstenele-vânătorilor, până acum n-a putut fi vânată această fiară, care a răspândit atâtă groază.

— În Peterborough (Ontario) s-a prăbușit alaltaeri clădirea unei marel hale de vânzare, omorând pe loc 5 persoane, vre-o 10 cumpărători au fost greu răniți.

Aparate fotografice pentru diletanți. Recomandăm tuturor cari se interesează de arta fotografiei, acest sport plăcut și ușor de învățat casa specială provăzută cu articole din domeniul fotografiei a firmei fondată în anul 1854. A. Moll k. u. k. Hof-lieferant Wien I. Tuchlauben 9. La cerere se trimite preț curent ilustrat.

Din Brașov și Țara-Bârsei.

„Reuniunea economică din Scheii-Brașovului”

Vineri în 9 August v. s-a ținut în o sală a școalelor comerciale sup. rom. din loc adunarea generală de constituire a „Reuniunii economice din Scheii-Brașovului”.

DL. director școl. în pens. Ioan Aron a deschis adunarea, arătând scopul acestei reuniuni, care nu e altul decât binele și înălțarea poporului. Reuniunea — după cum spune d-sa, — se va ocupa mai mult cu partea practică, căci nu e tot una dacă pui în pământ ori-ce pom și dacă îl pui cum îți place. Alt câștig ai dacă pui în pământ un pomior de la care poți aștepta un folos real și care nu e pus numai ca să-ți ocupe locul în grădină. Tot așa stă lucrul cu toți ramii cu cari se va ocupa reuniunea: pomăritul și legumăritul, cultura albinelor, a gălilor și economia de vile.

Scopul acesta însă reuniunea și-l va putea ajunge mai ușor numai dacă ea va fi și sprijinită, mijloacele ei de acum fiind încă modeste. Dacă ea va fi susținută atât de particulari cât și — mai cu seamă — de com. Comitet parohial al Bisericii sf. Nicolae, care aceleși scopuri le urmărește față de popor, atunci reuniunea în curând își va ajunge ținta.

Vorbirea d-lui Aron, specialist în materie, a fost primită cu aplauze de membrii prezenți.

DL Dr. Sterie Stinghe face un scurt istoric al năzuințelor de a înființa această reuniune, enunțând tot odată că statutele ei au fost aprobate de Înaltul Minister și astfel reuniunea în cel mai scurt timp posibil își va începe activitatea.

Conform statutelor se alege apoi cu unanimitate comitetul pe anul 1915, constând din următorii membrii:

Președinte dir. pens. Ioan Aron, vice-presed. prof. Dr. Sterie Stinghe, secretar: inv.-diacon Candid Muslea, cassar: inv.-diacon Nic. Furnică, econom: propr. Cristea Orghidan, bibliotecar: inv. Șt. Belindescu, și 8 membrii: Candid Muslea sen. inv.-pens., Ioan Erișu și Dum. Iupan profesori, Cons. Popovici, propr., Ștefan Popovici și Radu Erișu. dir. școlari, Grig. Popescu, inv. și I. Lupșan.

Dorim din inimă tinerei reuniuni a ajunge la scopul său!

Cinematograf Mercur. Numai Sămbătă în 30 Aug. și Duminică în 31 August 1/4, 6 și 8, oare în Sala cea mare dela Gewerbeverein. Cel mai interesant și frumos program slager-detectiv din acest sezon. Proscire din mână. Chip foarte interesant. O excursiune. Un splendid tablou umoristic. Margina schimbată. Piese vesele în 2 acte. Film colorat August, luptătorul de box. Mare scene umoristice.

Pantomas Slager Detectiv-Drama în 4 acte. Cel mai nou și fascinant film-sensațional al acestui sezon să reprezintă în toate capitalele lumii cu un efect extraordinar. Timpul reprezentării 1 oră și jumătate. Singurul drept de reprezentare în Brașov.

Dela Măgurele la Plevna.

Note și impresii.

Continuare.

Musiliev, Mecica și Cuilovți sunt cele trei sate bulgărești din drumul nostru către Plevna, cari îmi aprind curiozitatea. Ard de dorință să le cunosc, să mă apropiu de săteanul bulgar, să-l văd strălucita lui concepție despre stat și organizația socială, în sfârșit să-l văd mult cântăta lui gospodărie. Am făcut-o și m-am putut încredința că acel sătean ideal al fetei Bulgariei nu există, — cel puțin în drumurile bătute de noi — că, este numai o invenție, care trăiește în imaginația noastră.

Ca regulă generală săteanul bulgar este cu desăvârșire arierat, atât ca mijloace pentru cultura pământului cât și cele pentru punerea lui în valoare. În satele bulgare nu se pomenește mașini de treerat sau pluguri de fer. Grăul se treereă la arie, iar pământul se ară cu pluguri de lemn. Vechile arii pe cari veteranii noștri le-au găsit la Plevna — la doi kilometri departe de parcul Scobeleff și la moara de pe valea Vidului — la 1 km. de gara Plevna — sunt și azi în funcțiune, cu steajerul la mijloc și moațele de cai, cari bătătoresc grăul sub copită.

Bulgarul are pământ; — și are pământ atât de mult, încât nu are ce face cu el. Ca să merg din marginea satului Musiliev până la lanțul de santinele, am trecut printr'un lan de ciulinți, aproape de vre-o trei kilometri, ciulinți înalți de-mi treceau de brâu. Ca să treci de la Opancez spre fabrica de ciment, pe malul drept al Vidului, trebuie să traversezi un câmp acoperit numai cu boschete de ciulinți. Cât prinzi cu ochii dela podul Vidului spre satele Mitropolia și Sasin, este numai băragan în care nu a intrat plugul, dar pe cari crește ciulinți.

Intreb pe morar: Al cui e ținutul asta?... Și bulgarul dă din umeri.

Fruntașul satului, este tipul cel mai interesant: — îndrăzneț până la obraznicie, lipsit de bun simț vorbește și de ce nu știe, încăpăținat, — adevărat câră — de altfel măgarul este animalul în favoare în toată Bulgaria. Pe străzile Plevnei, copii învață călăria pe măgari cu cozile gățite cu pangli-guțe. În zile de târg, săteanul cu soția și copii vin la Plevna călări pe măgari.

Fruntașul satului, zic, este un „bal Ganie”. Foarte lăudăros și îngâmfat, vorbește și de ce nu știe, povestește fără miez de te plictisește. „Zi ca el și laudă-l dacă vrei să-l bagi în pungă” — îmi spune într-o zi moș Gheorghe, cărciumarul din Samovit, — un transilvănean de pe lângă Brașov, care a făcut „bune pălăuzela nățăngii” aștia.

— Cum o duci cu ei moș Gheorghe?

— Iacă bine că m-am învățat cu ei — Faci ceva treabă cu ei, fiindcă sunt sgărâciți ai dracului.

— Is proști rău măi frache, numa dacă știi să-i lei, te sui în spinarea lor. Zi ca el chiar de-o păgubi, c-apoi îl pui și la jug să are.

Stau de vorbă cu notarul din comuna Asonova. Un tip iabraz, nu pare a fi bulgar. Știe bineșor românește și pe câte îmi spune, este mai mult o corcitură de bulgar macedonean nu bulgar sadea... E roșcovan, vioiu, palavragiu ca toți macedonenii și negru la suflet. Din vorbă, după port, se vede că este surtucarul satului. Nu are decât dispreț și cuvinte grele pentru săteanul bulgar, care, după concepția lui, este o „vită”.

„Săteanul bulgar nu are nevoie de libertăți, că este prost și nu are ce face cu ele”.

Este foarte indignat de faptul că soldații bulgari s-au predat la Ferdinandovo.

— Lasă că le arătăm noi... mama și Dumezeul lor de vite... Să plecați voi, să-i chemăm noi la socoteală...

— Cum să nu se predea, dacă timp de 11 luni, omul nu și-a văzut casa și o duce în cea mai mare mizerie.

— Ce mizerie, ce mizerie. Mă-năncă el acasă ce i-a dat statul în răz-boiu?... Să moară acolo, d'ala l'a trimis guvernul. Știe el ceva?... Auzi a suferit. Să suferă... Dumezeu mamei lui că d'ala este soldat. Eu n'am fost la Ceatalgea? Nu i-am văzut?... Măncăci, odihnăți, băuți se gândeau numai la mueri... Dumezeu mamei lui de vită. Dar lasă, că o să plecați voi, o să-i scoatem pe toți la marginea satului și să-i radem cu mitraliea.

Notarul se aprinsese, are ochi injectați și injură de stinge. Il întreb:

— Câți din sat v'a fi murit în răz-boiul ăsta?...

— De, ne-au murit vre-o 15, răspunde el după un moment de gândire.

— Apoi de nu este păcat! Când mai puneți la loc brațele astea?...

— Da muerile ce grije au?... I-a murit bărbatul, ia altul, ca daia este femeie, Auzi d-ta, par'că are altă grije?... Și notarul spumegă de mânie, în timp ce soldații noștri escortează o nouă serie de prizonieri. Sunt murdari, sdrănguți și năuci par'că sunt pe altă lume.

Sunt aduși în fața colonelului nostru, spre a li se da biletele de liberă trecere. Satul întreg se adună în jurul lor. Unul din ei dă busna prin lanțul de santinele, — își văzuse în mulțime soția și copiii. Este răzbit de lacrimi, își stringe copiii la piept, se cată în sân și scoate dintr-o hârtie ruptă, nădușită, niște zaharicale pe care le dă copiilor. Scena este emoționantă în duioșia cu care bulgarul își privește copiii, fiindcă l'a înecat plânsul și nu mai poate vorbi.

— Ești din satul ăsta?... Il întrebă colonelul.

— Nisnam Vlaschi, răspunde soldatul.

Un camarad de al său care știe românește, spune colonelului că este chiar din Cuilovți: — colonelul nostru îi spune că este liber să se ducă acasă.

La Cuilovți, poți să vezi pe adevăratul bulgar cu gospodăria, obiceiul și portul lui. Nu găsești o figură simpatică, toți sunt asimetrici și cu privirile întunecate. Femeile sunt mici de statură, cu picioarele scurte și croite otova dintr'o bucată. Poarte un fel de fote roșii. În fața o fotă lungă, iar în spate alta scurtă de două palme în jos de mijloc.

Curțile lor sunt de o murdărie de te înspăimântă, de altfel bulgarul însuși fie țaran sau orășean, este foarte murdar. Săteanul este bine înstărit, este foarte muncitor și sobru, dar vorba lui Moș Gheorghe: — „de l-ar scoate banii din casă, el tot în mizerie trăiește fiindcă e prost și nu știe ce să facă cu banul”.

(„Dimineața”).

N. P. Dușu.

ULTIME ȘTIRI.

București, 30 Aug. Regele și Principele Ferdinand vor vizita în Oct. famia Țarului la Ialta. Vizita stă în legătură cu proiectul de căsătorie al principelui Carol.

Haga, 30 August. La inaugurarea palatului păcii ministrul olandez Van Swinderen într'un discurs călduros a arătat importanța și binefacerile operei de pace, aducând între altele elogi deosebite d-lui Măiorescu, prim-ministru român, care a prezidat la încheierea păcii în Balcani.

Proprietar: Tip. A. Mureșianu: Branisco & Comp Redactor responsabil: Ioan Brotea.

FRATII SIMAY, Brașov, Târgul Grăului Nr. 3.

Proprietari EMIL BOLOGA și SOȚII

Stofe, mătăsării, confecțiuni, bluse și rufărie solidă.

Trusouri complete.

Recomandă toate articolele cele mai moderne pentru dame și domni. — Confectionăm costume în timpul cel mai scurt garantăm pentru fason Telefon Nr. 190.

KASINO din SINAIA

funcționează regulat din luna Iunie până la finea lunii Octomvrie.

MARI ATRACȚIUNI

Teatru de comedie

Teatru de operă și operetă

Teatru de varietăți senzațional

Cu cei mai celebri artiști din Europa.

NOTAȚI BINE!!

In fiecare săptămână schimbare totală de program.

In fiecare Sâmbătă și Duminică serbări și reprezentații extraordinare cu acelaș preț moderat.

2 mari orchestre de artiști din Paris și Montecarlo.

De vânzare

Un Câine rasă curată englezească „FOX-PERIER” foarte bine dressat.

Adresa: Székely, Strada Pietrișelor Nr. 5.

2-3.

LABORATORU-RÖNTGEN. Medic primar Dr. JEKELIUS.

Consultațiune 1-3 oare.
Str. Vămii nr. 3. Cu excepție Duminică și sărbători.

(5-50).

Prafurile-Seidlitz ale lui MOLL

Veritabile numai dacă fiecare cutiță este provăzută cu maro de apărare a lui A. MOLL și cu subscrierea sa.

Prin efectul de leuire durabilă al Prafurilor-Seidlitz de A. Moll în contra greutăților celor mai corbicioase la stomac și pânțec, în contra cărcelilor și acriei la stomac, constipației cronice, suferinței de floaie, congestiunii de sânge, haemoroidelor și a celor mai diferite bătăi fomenesoi a luat acest medicament de casă o răsoandire ce arese mereu de mai multe decenii încoco. — Prețul unei cutii originale sigilate Cor. 2- — Falsificațiile se vor armări de cale judecătorească.

Franzbranntwein sare lui a Moll.

Varie-til nume: dacă fiecare este lăc este provăzută cu marca a- scutire și cu plumbul lui A. Moll

Franzbranntwein-ul și sarea este foarte bine cunoscută ca un remediu popular cu deosebire soris) prin trare, alină durerile de gerdină și reumatism și a altor urmări de recedă.

Prețul unei cutii originale plumbate cor. 2- —

Săpun de copii a lui Moll.

Cel mai fin săpun de copii și Dame, fabricat după metodel cel mai nou, pentru cult varea ațională a peiei, cu deosebire pentru copii și adulți. — Prețul unei bucăți cor. — 40 b Cincă bucăți cor. 1.50

Fiecare bucată de săpun, pentru copii este provăzută cu marca de apărare A. Moll. Trimiterea principală prin Farmacistul A. MOLL Wien, I. Tuchlauben

c. și reg. furnisor al curții imperiale.

— Comandă din provincie se efectuează dinău prin ru răsposă

La depozite să se ceară anumit preparatele provăzute lu iscălitura și marca de apărare a lui A. MOLL.

Depozit în Brașov: Carl Schmidt, farmacist.

33-40

AVIS. A onoare a aduce la cunoștința On. public că am deschis în realitățile dela Gară a Albinei

Strada Gării No. 45 un

Deposit cu Herestrea

unde se află toate sorturile de lemnărie, scânduri, lemne de construcție, prăjini pentru hemei, haraci pentru vițe. Rog on. public a sprijini noua întreprindere, asigurând un serviciu solid și exact semnez cu toată stima

Ioan Mettner.

1-1

Balsamul Farmacistului A. THIERRY.

este o doctorie vindecătoare la toate suferințele de plămâni, piept, alină cată. (Pneumonia, tusea. Are efect excelent la laringită. Prin gargarizare împiedecă difteritis, răgușală etc. — Indecă frigurile, Vindecă boale de ficat, stomac intestine colică, asthma, eonglutinare, acreala în gât, etc. Vindecă tranșii, hemoroide. Are efect purgativ, curată rinichi, excită apetitu. Servește cu succes la dureri de dinți, folosit ca apă de gură întărește gingiile, delatură mirosul greu din gură și stomac, dureri de cap, soldină etc. Mijloc bun contra limbricilor. Folosit extern pentru rane, foc viu, fistule, gurgiu, arsuri, degerături, rae. — Să nu lipsească din nici o casă, cu deosebire când grazează influența colera și alie epidemii. — A se adresa:

An die Schutzengel-Apotheke
des A. THIERRY in Pregrada bei Rohitsch.
12 — 6 mici sau 6 duple sau 1 sticlă specială costă 5 K 60 b.
La comande mai mari prețuri scăzute.

Alifia „antifolia veritabilă.”

oprește și vindecă învinușarea sângelui, face operația de priso. Se folosește: la stagnarea curgerei laptelui de priso, dureri de piept, foc viu, suferințe vechi la picioare, oase, rani, umflări de picioare și casie; rani de lozitură, contuziuni, scoaterea corpurilor straine ca tandări de sticlă, aschii, năsip, aice, ghimpi etc., la umflături abscese, aluă, umflături de unghii, rășică, rani la picioare, rani produse de arsuri, degerături, umflături de gât, rani la copii etc. etc.

2 borcane costă 3 K 60 bani, cu ramburs sau trimiterea banilor. Se capătă la farmacia Josef v. Török și la farmaciile din Ungaria. En gros la Droguerii: Thalmayer & Seitz, Kochmaster Nachf. Brüder Rodanovits in Bpest. Unde nu se află depozit să se facă comanda direct la 21-50

Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch.

„VIGYÁZZ”

Presevative impregnate cu

Sublimat pentru bărbați

Prețul duzina cu 4. 6. 7. 8. cor!
Trimitere directă

Turul fabrică de bandaje

Budapest II. Eröd-utca 16

4-12

Bărbați cari sufer de neputință

(Neurasthenie)

se ceară broșura care conține tratamentul, trimițind 40 bani în mărți postale sub a dresa

Novamechiaka 157

Cuția pos ei 40.

Budapest-Ha ptes

Correspondența și broșura numai în lim nemțească și magiară.

10-52

Automobil

60 HP Benz, este de vânzare cu preț ieftin la:

Karl Wagner
in HELHIU Nr. 189.

Cețiți și răspândiți

„Gazeta Transilvaniei”.

Fabricate „clasa primă”

Pentru sezonul de primăvară și vară recomandăm produsele noastre renumite ca cele mai bune și anume:

Stofe de haine pentru domni

Cheviot și Kangara.

Stofe de costume pentru dame

unicolor și desen.

Stofe Double pentru paltoane, Uls-ter și mantale de dame

Velours și Plmerstons pentru paltoane de earnă și palto

Cheviot și Kangara negru pentru costume salon, fra și smoking.

Stofe Loden impenetrabile pentru sport și costume de vâna

Stofe de uniformă pentru loco și voluntar

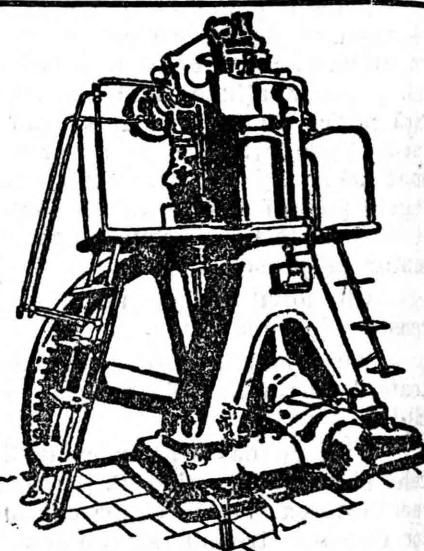
Pledari pentru volaj, cergă pentru volaj, asuri, cal, covoare etc. etc

Fabrici de postay, mărfuri de modă și tricotaaj.

WILHELMSCHERG & Cie

36-50 posib de vânzare!

Fabricate clasa primă!

Original Benz

DIESEL” MOTORE

uleiu brut Gas Benzin. Marca mondială

Pentru toate scopurile economice și industriale.

cel mai ieftin motor. Condiții favorabile de plată.

Preț curent gratis.

Cea mai mare fabrică

de Motoare din lume

7000 lucrători. 400 amplciați

Benz Fabrica ung. de automobile și motore A. G.

BUDAPESTA.

Centrala: V. Dorotya utca 9.

Fabrica: VII. Ilka utca 31.

Telefon 168-79 și 29-24. 17-20

ÎN VITARE

La ședința generală extraordinară a despărțământului Brașov al Reuniunii Sanatorium, care se va ține

Joi în 4 Sept. resp. 11 Sept. a.

Ordinea zilei:

I. Desființarea despărțământului Brașov al Reuniunii Sanatorium.

II. Înființarea din nou a Reuniunii independente pentru combaterea Tuberculozei în oraș și comitat.

III. Alegerea presidentului funcționarilor Reuniunii și a comitetului.

IV. Desbaterea statutelor noi.

V. Propuneri libere.

Conform § 20 și 45 din statute pentru disolvarea despărțământului Sanatorium din Brașov, în 4 Septembrie este de lipsă prezența a 2/3 a membrilor Reuniunii

La caz dacă adunarea din 4 Septembrie nu va fi complet atunci va avea loc o altă adun.

în 11 Sept. cu aceeaș ordine de zi unde fără considerare la numărul membrilor prezenți se vor lua concluze cu 2/3 majoritate de voturi.

Brașov, 28 August 1913.

Dr. August Fabritius,

președinte.

1-3.